Sekretariatet for
Dataetisk Råd

dataetiskraad@dketik.dk
www.dataetiskraad.dk

Dato: 09 oktober 2023

Sendt elektronisk til Cathrine Hjortdam cahj@jm.dk

Dataetisk Råds kommentarer til Europa-Kommissionens kommende evaluering af GDPR

Dataetisk Råd ser Databeskyttelsesforordningen som en afgørende sikring af borgernes rettigheder ift. indsamling og anvendelse af data på en rimelig, sikker og fundamentalt dataetisk måde. Rådet ser frem til Europa-Kommissionens kommende evaluering af Databeskyttelsesforordningen i 2024 og opfordrer den danske regering til at arbejde for at evalueringen ikke snævert afgrænses til at fokusere på databeskyttelsesforordningens kapitel V om overførsel af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer og kapitel VII om samarbejde og sammenhæng.

Rådet har fået mulighed for at give input til Justitsministeriets deltagelse i forhandlingerne. Dataetisk Råd ser især behov for at fokusere på følgende områder i en kommende evaluering:

1 Vedr. håndhævelse fra myndighederne

- Dataetisk Råd er af den opfattelse, at de nuværende regler i dag ikke håndhæves til reglernes fulde potentiale. Eksempelvis ses forordningens princip om dataminimering jf. art. 5, stk. 1, litra c, ikke anvendt i forhold til at begrænse automatisk datahøst, hvilket rådets undersøgelse *En hverdag af data* dokumenterede betydelige eksempler på. Ligeledes fastsætter forordningens art. 25 en forpligtelse til at anvende principper vedr. 'privacy by design' og 'privacy by default' når tekniske løsninger udvikles og implementeres. Det er ikke rådets opfattelse, at tilsynsmyndighederne har haft et særskilt fokus på at håndhæve disse dele af forordningen, hvilket efter Dataetisk Råds opfattelse kunne have relevant effekt.

- Et andet sted, hvor Dataetisk Råd opfatter den nuværende håndhævelse som utilstrækkelig, handler om de lange sagsbehandlingstider som følge af one-stop-shop mekanismen. Rådet opfordrer danske og internationale myndigheder til at overveje, hvorledes sagsbehandlingstiderne kan nedbringes.

- Dataetisk Råd opfordrer til, at der bør kigges nærmere på anvendelsesområdet for GDPR, art. 2, stk. 2, litra c (the household exemption) for at skabe mere klarhed og ensrettet praksis på tværs af medlemslande om fortolkning af afgrænsningen. Det kunne eksempelvis bidrage til, at det bliver mere tydeligt, hvornår privatpersoner, der videooptager/overvåger ansatte i arbejdssituationer omfattes eller ikke omfattes af denne undtagelse til forordningens materielle anvendelsesområde.

- Dataetisk Råd bemærker, at der har været størst fokus på, at man hævede straffen markant for virksomheder, som overtræder GDPR. Men der har været mindre opmærksomhed på, om personer, som lider tort pga. overtrædelse af GDPR, bliver tilstrækkeligt kompenseret / får tilstrækkelig oprejsning - især taget i betragtning, at godtgørelserne for tort generelt har været beskedne. På den baggrund kan man med fordel overveje evaluere anvendelsen af dataforordningens art. 82 om ret til erstatning.

2 Vedr. beskyttelse af de registrerede

- Dataetisk Råd er optaget af anvendelsen af artikel 22, og hvorvidt den registrerede gives tilstrækkelig beskyttelse mod profilering i praksis. I takt med, at AI-modeller bliver en større del af hverdagen på arbejdspladser og i andre sammenhæng, er det vigtigt at reglerne mod profilering er tidssvarende og effektive i praksis.

- Dataetisk Råd bemærker generelt, at der fortsat er plads til at GDPR-reglerne kan få større gennemslagskraft og beskytte europæiske borgeres data bedre. F.eks. sætter Dataetisk Råd spørgsmålstegn ved, om GDPR er kommet helt i mål med at sikre brugerne reel kontrol med data. Rådet er således optaget af, hvordan det kan sikres, at der skabes øget gennemsigtighed omkring og indsigt i brugen af deres data. Rådet opfordrer regeringen til at overveje, hvorledes dette i højere grad kan opnås.

- Ift. især beskyttelsen af arbejdstagere er Dataetisk Råd er også optaget af, om de nuværende GDPR-regler giver en tilstrækkelig beskyttelse af arbejdstagere i lyset af, det voksende antal og udbredelse af algoritmiske værktøjer, herunder AI-modeller, til at understøtte ledelsesfunktioner på arbejdspladser. Med udsigt til en større grad af algoritme-ledelse kan der være behov for at sætte fokus på indsamling, anvendelse og navnlig, hvordan de registreredes rettigheder skal praktiseres i relation til algoritmer og AI. Der kan fx konkret ses på, om oplysningsforpligtelsen i art. 13 og 14 giver medarbejdere ret til den nødvendige indsigt i og indflydelse på arbejdsgiverens brug af algoritmer, indsamling og samkøring af data om medarbejderne, eller om der er behov for yderligere regulering. Hvad angår beskyttelsen af arbejdstagere bør der også være fokus på, om de er tilstrækkeligt beskyttet mod afskedigelse eller anden ufordelagtig behandling som følge af udøvelse af deres rettigheder som registrerede.

3 Vedr. compliance i den private sektor

- Dataetisk Råd er af den opfattelse, at GDPR har haft en effekt i virksomhederne, og mange af de især store virksomheder har i dag mere overblik over og kontrol med deres brug af data som følge af GDPR, hvilket er positivt. Men Dataetisk Råd ser fortsat rum for, at virksomheder og især SMV'er i højere grad kan blive compliant og opfordrer nationale og internationale myndigheder til at overveje hvorledes en sådan ændring kan understøttes. SMV'er kan have brug for ekstra støtte fordi de ikke har tilstrækkelige ressourcer. Herudover opfordrer Dataetisk Råd regeringen til at have opmærksomhed på, hvorledes GDPR kan understøtte bredere compliance i virksomhederne som sådan.

- Dataetisk Råd finder, at der kan være et vigtigt dataetisk hensyn i at virksomheder har gode rammer til at udvikle innovative løsninger til gavn for individer, så længe det sker inden for GDPR – i det lys er rådet optaget af, hvordan man kan sikre, at der bliver bedre adgang til rådgivning om, hvad der reelt er tilladt hhv. forbudt inden for GDPR. I denne sammenhæng kan regulatoriske sandkasser være et relevant bidrag.

4 Vedr. compliance i den offentlige sektor

- Medlemmer af Dataetisk Råd har en generel bekymring for, om nogle af bestemmelserne i GDPR er unødvendigt uklare, hvilket kan indebære risiko for forskellige fortolkninger (nationalt og/eller internationalt) og dermed uens vilkår for compliance, konkurrence og udvikling/innovation. Specielt i den offentlige sektor kan det betyde, at der anvendes et forsigtighedsprincip ift. brug af data som betyder, at data ikke udnyttes i den grad som de kunne i overensstemmelse med GDPR.

- Dataetisk Råd er optaget af, at offentlige myndigheder har de rette ressourcer til at være compliant med GDPR, idet rådet har en opfattelse af, at nogle myndigheder oplever at compliance kræver store og voksende ressourcer. F.eks. er tredjelandsoverførsler et emne, som er forbundet med et ikke-ubetydeligt compliance-arbejde.

- Medlemmer af Dataetisk Råd finder også, at de 'Passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger', som myndigheder skal iværksætte, ikke er defineret tilstrækkeligt præcist. Og selvom der naturligvis skal være tilpas brede definitioner for, at sådanne rammer kan være både teknologineutrale og fremtidssikrede, øger det vanskeligheden med at arbejde med reglerne konkret.

5 Afsluttende kommentarer

Afslutningsvis er Dataetisk Råd optaget af, at den kommende AI-forordning komplementerer og bygger oven på GDPR-reglerne på en smidig og effektiv måde, og

opfordrer regeringen til at have et særskilt fokus på dette i en kommende evaluering af GDPR såvel som forhandlingen og implementeringen af AI-forordningen.

Dataetisk Råd står til rådighed såfremt der skulle være spørgsmål eller behov for anden opfølgning.

Med venlig hilsen på vegne af Dataetisk Råd.

Johan Busse

Formand for Dataetisk Råd